

**Poliittinen mielipide ja politiikan käsite.
Kun hetki koittaa, niin kuka oikeastaan onkaan schmittiläinen?”**

Ystävä vai vihollinen?

Carl Schmitt, politiikan käsite ja aikamme ajattelu

Tieteiden talo 8.5.2015, klo 10:00-17:00

Mielipide (*doxa*)

- Poliittika mielipiteiden alueena
 - Jos kaikilla samat mielipiteet ei tarvita politiikkaa
 - Mielipiteiden kiistat – ”hei ex voitas olla kaikki samaa mieltä.”
- Perustavammat kiistat
 - Mielipide ≠ Totuus
- Mielipide ≠ Ajattelu
 - Mielipide pidättää mieltä
 - Ajattelu käyttää käsitteitä
- Mielipide ≠ Käsite
 - Poliittinen mielipide ≠ poliittisen käsite
 - Poliittinen toiminta ≠ poliittisen / politiikan ajattelu

Mielipiteiden piiri - vihollinen

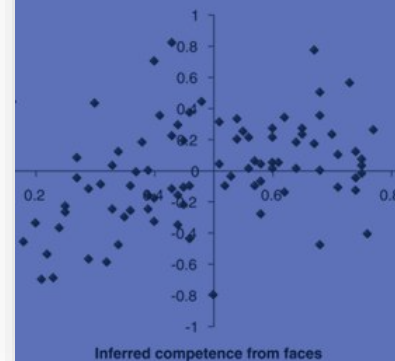
Politiikan vaalikoneet

- Mielenpitojen vertailu
 - Poliittisen kannan etsintä
- Kenen mielipiteet vastaavat eniten omia ?
 - Vai ratkaiseeko sittenkin pärsäkerroin ?
 - Princetonin yliopiston psykologian professorin Alexander Todorovin tutkimusten mukaan pelkät kasvopiirteet vaikuttavat vahvasti äänestyspäätöksiin.
 - Todorov, A., Mandisodza, A. N., Goren, A., & Hall, C. C. (2005). Inferences of competence from faces predict election outcomes. *Science*, 308, 1623-1626.

	71.56 % Vertaa vastauksia Timo Soini
	66.59 % Vertaa vastauksia Bjarne Kallis
	66.07 % Vertaa vastauksia Sauli Niinistö
	65.33 % Vertaa vastauksia Tarja Halonen
	64.65 % Vertaa vastauksia Henrik Lax
	62.57 % Vertaa vastauksia Matti Vanhanen
	58.92 % Vertaa vastauksia Heidi Hautala

Which person is the more competent?

Ajatus koneesta ?

HS

- Sophia – etiikkatesti 2000
 - Ylen teoreetikkojen ja filosofien vaalikone
- ”Kone kertoo, kenen joukoissa seisot.”
 - HS Sunnuntai Anu Partanen 26.11.2000
- Kuka ajattelee niin kuin sinä?
 - ”Vastaat vaan kysymyksiin, ja se kertoo, kuka filosofi ajattelee samoin kuin sinä.”
 - ”Filosofiatesti, joka toimii niin kuin vaalikone ja kertoo, kenen joukkoihin kuulun? Totta, kuulostaa mahtavalta! Olen päähkäillyt ajatusteni kanssa jo liian kauan yksin. Maailma on monimutkainen paikka - mistä minä tiedän, mitä siitä pitää ajatella?”
- Filosofin oikea valinta: En osaa sanoa, riippuu näkökulmasta.
 - ”Turha takertua yksityiskohtiin, rastia vaan ruutuun. On koneen tehtävä löytää ajatuksistani jotain järkeä, ei minun.”
 - ”33 kysymystä myöhemmin filosofiani on selvä.”

SOPHIA - etiikkatesti. Testaa oma etiikkasi!

Vastauksesi penusteilla saat tietää, kuka suuntaa ajattelijoista tai filosofista on lähinnä omaa näkemystäsi. Tämä on sama testi, jonka vieramme täyttivät ohjelmassa.

Vastaa kysymyksiin ja paina lopuksi sivun alaosasta nappia 'Läske tulos'. Vastausvaihtoehdot kaikkien kysymyksin (33 kpl) ovat seuraavat:

Täysin samaa mieltä Jotain samaa mieltä En osaa sanoa Jotain eri mieltä Täysin eri mieltä

1. Se mitä ihmisestä tulee, riippuu pääasiassa hänen biologisista perintöpiiristään.

0 1 2 3 4 5

2. Kaikella olevaisella on jokin tarkoitus, eikä mikään ole olemassa vain sattumalta.

0 1 2 3 4 5

3. Kaikkien tulisi elää niin, että heidän teostaan seuraisi mahdollisimman paljon aistimellista mielihyvää.

0 1 2 3 4 5

4. Tekniikan kehityksen ja taloudellisen kasvun myötä maailmasta tulee paljon parempi paikka ihmisen elää.

0 1 2 3 4 5

5. Uskon, että Jumala tai jokin korkeampi voima on olemassa.

0 1 2 3 4 5

6. En halua sitoutua mihinkään erityiseen uskontokuntaan.

0 1 2 3 4 5

7. Ihminen ei pitäisi pyrkiä olemaan luonnon valtas vaan yksi laji muiden joukossa.

0 1 2 3 4 5

8. Jos elämille ei aiheuteta tarpeettomia kärsimyksiä, minulla ei ole mitään turkistarhausta vastaan.

0 1 2 3 4 5

9. Uskon ainakin joihinkin yliluonnollisiin ihmisiin.

0 1 2 3 4 5

Toimittajan filosofia?

- ”Olen **David Hume** opetuslapsi. Kuka?
 - ”*Hume oli realisti. Hän ei uskonut haihatuksiin vaan uskoi vain sen, minkä näki... En minä nyt ihan noin kylmänä itseäni pitänyt. Kokeilenpa uudestaan, ja nyt kieli keskellä suuta.*”
- Oma filosofini onkin **Wolfgang Fritz Haug** ! Kuka?
 - ”*Wolfgangista (s. 1936) kerrotaan, että hän on eräs meidän aikamme merkittävimpiä marxilaisen filosofian edustajia.*”
 - Ideologiset mahdit ja vastarinta. Tutkijaliitto 1983.
 - Mainonta ja kulutus : systemaattinen johdatus tavaraestetiikkaan ja kapitalistiseen massakulttuuriin. Vastapaino 1982.

IDEOLOGISET MAHDIT
JA VASTARINTA

Ajattelu vailla suuntaa

- *"Kolmas kerta toden sanoo, nyt todella keskityn."*
 - *"Tupaan tulee jatkuvasti lisää porukkaa. Ensin Jacques Derrida ja Bertrand Russel , sitten uusintakierrosten jälkeen Antonio Gramsci, Einojuhani Rautavaara , Ilkka Niiniluoto , Ludwig Feuerbach ja Georg Lukács ."*
- *"Mitä useammin vastaan, sitä enemmän horjun."*

Yksi kiinnekohta (Orientierungspunkt)

- *"Onneksi on kuitenkin yksi kiinnekohta: vihollinen."*
- Carl Schmitt
- *"Olen tasaisesti vähiten samaa mieltä Carl Schmittin kanssa."*
- *Kuka on Carl Schmitt ?*
 - *"Lisätiedoista selviää, että Schmitt (1888-1985) oli saksalainen oikeus- ja yhteiskuntafilosofi, joka tuki avoimesti maansa silloista poliittista johtoa ja johtajaa - Adolf Hitleriä ."*
 - *"Minun kiinnekohtani (orientierungspunkt) oli silloin (1936) kuten se on edelleen Versaillesin 1919/1920 hirviömäinen typeryys."*
 - *Schmitt kirje Jüngerille 1981*

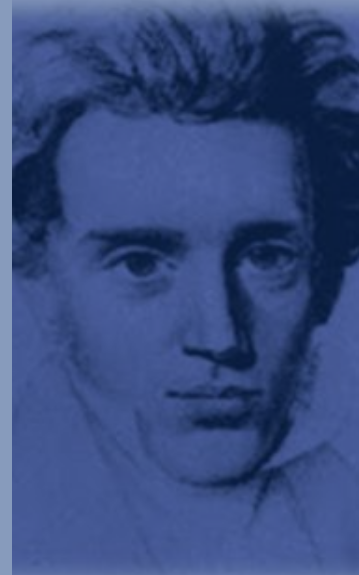
Ahdistus (Angst)

- Toimittajan helpotus
 - *"Ahdistus vähenee hieman. Kone ei ehkä kertonut, kuka minä olen, mutta ainakin se kertoi, kuka minä en ole. Hitlerin joukoissa en sentään seiso - se on hyvä tietää, kun maailman monimutkaisuus hyökyy liikaa päälle."*
- Vartija Kööpenhaminasta (*Vigilius Haufniensis*)
 - *"Koko olemassaolo ahdistaa minua, pienimmästä mäkäräisestä inkarnaation mysteeriin, kaikki on selittämätöntä minulle, minä itse kaikkein eniten, minulle koko olemassaolo on sairastunutta, minä itse kaikkein eniten. Ahdistukseni on valtava, rajaton, kukaan ei tunne sitä paitsi taivaan isä eikä hän lohduta minua, eikä hänellä ole minulle myötätuntoa."*
- Ahdistus ahdistusta ei-mistään, ahdistuksella ei kohdetta tai suuntaa

Ahdistus = vapaus → uskossa

- *"Ahdistus on vapauden mahdollisuutta."*
 - Angesten er Frihedens Mulighed
- Ahdistukselle suuntaa – kiintopiste – Ahdistus äärettömydessä
 - *"Se, joka on oppinut ahdistumaan oikein, on oppinut Korkeimman."*
 - *"Se, joka kasvaa (muotoutuu) ahdistuksessa kasvaa mahdollisuuksissa, ja ainoastaan se, joka kasvaa mahdollisuuksissa kasvaa äärettömyytensä mukaan."*
- Äärellisyyden ahdistus ≠ Ahdistus Äärettömydessä
 - *"Se, joka ei halua vajota rajallisuuden kurjuuteen, pakotetaan syvimmissä mielessä lähtemään äärettömään. Tällainen alustava orientoituminen on analoginen vapaudessa kasvamisen kanssa, eikä sekään voi tapahtua ilman mahdollisuuden olemassaoloa."*

Pelko ja ahdistus

- Ahdistavassa tulee ilmeiseksi , että ”se ei ole mitään eikä missään”.
- Pelko on “maailmaan” langennutta, epävarsinaista ja itseltään sellaisena kätkeytynyttä ahdistusta.
- *Furcht ist an die »Welt« verfallene, uneigentliche und ihr selbst als solche verborgene Angst. 189*

Ahdistus → Pelko / Suunta

- Vihollinen = suunta (*ortung*)
 - ”Franz Kafka olisi voinut kirjoittaa romaanin: **Vihollinen**. Siten olisi tullut selväksi, että **vihollisen määrittämättömyys luo ahdistuksen** (*angst*) (ei ole muunlaista ahdistusta ja ahdistuksen olemus on aistia määrittämätön vihollinen). Tätä vastaan järjen tehtävä (ja tämä on korkean politiikan merkitys) on **määrittää vihollinen** (joka on **samalla itsemääritys**) ja tämän määrittämisen kautta **ahdistus lakkaa ja jää korkeintaan peloksi.**”
 - Carl Schmitt 21.9.1947.

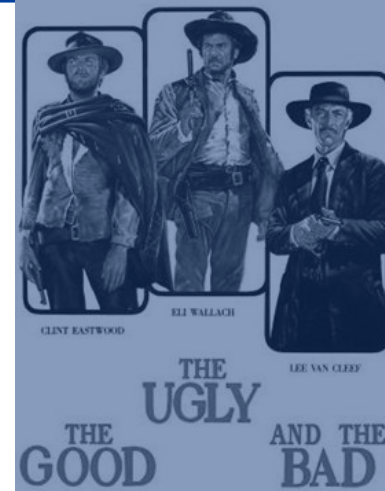
Oman itsemme kysymys

- Vihollinen on oman meikäläisyytemme kysymys Hahmona
 - *Der Feind ist unsre eigne Frage als Gestalt.*
 - Expressionisti Theodor Däubler, Revontulet, Hymni Italialle
- Johtopäätökset
- Anu Partanen =
- Täydellinen Schmittiläinen
- Poliittinen mielipide ≠ Poliittisen käsite

Poliittisen käsite

- Vihollinen perustaa poliittisen käsitteen
- Uuskantilaisesti erilliset arvo-alueet
- Määrittyvät vastakäsitteiden kautta
 - Moraali: Hyvä ≠ Paha
 - Estetiikka: Kaunis ≠ Ruma
 - Talous: Voittoa tuottava ≠ tuottamaton
- Poliittinen: Ystävä ≠ vihollinen
 - Perustavin: jokainen muu vastakkaisuus voi muuttua poliittiseksi
 - Äärimmäinen intensiteetti yhdistymisen ja erottumisen, assosiaation tai dissosiaation välillä.
- Ei arvo-alue – ontologinen perusta
- Poleeminen käsite?

Harmoninen käsite

- Res Publica – Julkiset – yhteiset asiat
 - Marcus Tullius Cicero
 - *coniunctionem hominum et societatem*
 - Ihmisten välisen yhteisyyden säilyttäminen
 - Huoli yhteisestä kerää ihmiset yhteen
- Yhteisten asioiden hoitaminen
 - Yleisin ”kaikki tietää” määritelmä käsitteellistää ja kokea poliittista
 - *”Loppupeleissä politiikka on kuitenkin yhteisten asioiden hoitamista, ja meidän kaikkien etu on, että niitä hoidetaan hyvin, Jone kokee.”*
(Iltasanomat 23.8.2008.)

Vihollinen perustavampi

- Kaikki haluavat hyvää ?
- Kyynisen fasistin kysymykset Jonelle
 - Mitä hyvä tarkoittaa konkreettisesti ?
 - Kenen hyvää Jone ajaa? Onko Jonen etu kaikkien etu?
 - Kysymyksen intensiivisyys → Ystävät ja viholliset
- Mikä määrittää viimekädessä yhteisen ?
 - Vihollinen

Perusta – Ahdistus - Hetki

- Hetki – Silmäys (Øieblikket)
 - Platonin εἰσιφνής (exaifnēs) – yhtäkkinen
 - Augenblick
- Øieblikket ≠ Overgangen = Hegelin siirtymä (Übergang)
- Ei ajan kategoria vaan ajan ja ikuisuuden jatkuva leikkauspiste
 - ”Hetki on se kaksiselitteisyys, jossa aika ja ikuisuus koskettavat toisiaan ja tässä asettuu aikayhdenvertaisuuden/ temporaalisuuden (Timelighed) käsite, missä aika leikkaa jatkuvasti ikuisuutta ja ikuisuus läpäisee jatkuvasti ajan.”
- Hetki = Ahdistus

Vihollisen hetki – silmäys -näky

- Ei-poliittinen leikkautuu politiikkaan
 - *”Reaalinen ystävä/vihollinen-ryhmittely on olemismukaisesti [seinsmäßig] niin voimakas ja määräävä, että sillä hetkellä (Augenblick), kun ei-poliittinen vastakohta saa aikaan tällaisen ryhmittelyn, tämän vastakohtan aikaisemmat ”puhtaasti” uskonnolliset, ”puhtaasti” taloudelliset tai ”puhtaasti” kulttuuriset kriteerit ja tarkoitusperät jäävät taka-alalle.”*
- Suuren politiikan hetket – vihollisen näky
 - *Suuren politiikan kohokohtia ovat niin ikään hetket (Augenblick), jolloin vihollinen nähdään (erblickt) konkreettisen selkeästi vihollisena.*
- Hetki murskaa legitimistiset perustukset
 - *Kun hetki (augenblick) koittaa, katoaa legitimistinen julkisivu tyhjän harhan (Phantom) tavoin.*

Konservatiivisen vallankumouksen hetki

- Paniikkiahdistus ei-minkään edessä – status quo
 - *Samoin pelko [Furcht] kulttuurisen ja sosiaalisen tyhjyyden [Nichts] edessä kumpusi pikemminkin paniikinomaisesta ahdistuksesta [Angst] uhanalaisena olevan status quon puolesta kuin tyynestä henkisiä prosesseja [Prozesse] ja niiden dynamiikkaa koskevasta tietoisuudesta [Wissen].*
- Uudet sysäykset – uudet eliitit
 - *Kaikki uudet ja suuret sysäykset [Anstöße], vallankumoukset ja reformaatiot sekä uudet eliitit kumpuavat askeesista ja joko vapaaehtoisesta tai vastentahtoisesta köyhyydestä, jolloin köyhyys merkitsee ennen kaikkea status quon turvallisuudesta luopumista.*
 - *kehittyy ääneti hämärydessä, vaikka alkuvaiheessa historioitsijat ja sosiologit eivät tunnistakaan siinä mitään [Nichts]. Loisteliaan esiintulon representaation hetki (augenblick) on myös se hetki (augenblick), jolloin jokainen yhteys salaiseen ja huomaamattomaan [unerscheinbar] alkuperään tulee uhatuksi.*

Ahdistuksen hetki

- Nuori Schmitt: Kauhea ihmisten ja maailman ahdistus herättää öisin.
- Löytää Kiergekaardin 1915
 - Romantikoista suurin
 - Ainoa joka päätti romanttisen tilanteen
- ”Neroista neroin” 1947
 - Neron ahdistus – ahdistunut nero
- Käsitteet
 - Hetki, päätös, poikkeus
 - Vallankumouksen aika – nykyaika
- Esteettinen - eettinen – uskonnollinen
 - Ahdistuksen elämäntasot

Ahdistunut *Don Juan*

- Aistillinen nerous - Kierkegaard
- ”Musiikin absoluuttinen kohde on aistillinen nerous.”
- Aistillinen nerous viettelynä – musikaalinen Don Giovanni
 - *Mutta kun Don Juania sitä vastoin tulkitaan musiikissa, minulla ei ole käsissäni ketään tiettyä yksilöä vaan luonnonvoima, demoninen luonnonvoima, joka yhtä vähän väsy viettelemiseen kuin saa sen päätökseen, yhtä vähän kuin tuuli väsy myrskyämiseen, meri keinumiseen tai vesiputous syöksymiseen alas korkeuksista.*
- Schmittin naisseikkailut – Don Juan kompleksi
- Leporello: Päiväkirjat
 - Siemensyöksyt, rakastajattaret, opiskelijat, sihteerit, prostituoidut.
- Eros ja Caritas

Eettinen – uskonnollinen

- Kierkegaard ainoa joka päätti romanttisen tilanteen
 - Kierkegaardilla kaikki romantiikan elementit olivat vaikuttavia: ironia, esteettinen maailmankehys mahdollisen ja todellisen (Wirklichem) antiteesi, ääretön ja äärellinen, konkreettisen hetken (Sekunde) tunne. Jumalsuhteen välittömyydessä (Unmittelbarkeit), jokainen itsessään arvokas ihmisyyhteisö ylitetään (aufgehoben). Poliittiselle romantiikalle tämä ei ole mahdollista.
- Schmitt katolisuus – eksistentiaalisen protestantismien kautta
 - Eksistentialismi ilman kristinuskoa on kuin Hamlet ilman Tanskan prinssiä.
- Schmitt esteettinen – eettinen – viettelijä - avioliitto
- Eettisen valinnan intensiteetti – valtio – vihollinen - myytti
- Sodan jälkeen – marttyyri – uskonmarttyyri – myytti

Vankilavihot

- Sellin ahdistus → sellin viisaus
- Ihminen on alasti
 - ”Nyt seisot alasti, synnynnäisen alasti autioilla lakeuksilla.”
- Fyysinen voima (augenblick)
 - Mitkä ovat viimeiset varautumiseni? Fyysisen voiman jäännös. Se helposti sammutettu. Mutta silti, hetken (Augenblick) se on edelleen käsillä.
 - Olen perinyt ainoastaan oman ruumiini ja tätä kulutan elossani *Einzig erbt ich den eigenen Leib, lebend zehr ich ihn auf*
 - Tämä lausuman laulaa Richard Wagnerin Siegfried, ihanasti ylöspäin kulkevalla ja murskatulla intervallilla. Vaahtoava, **fyysinen onnellisuus** tuntuu vangitsevan sen. Yksikään myöhempi muusikko tai runoilija ei ole tuonut niin paljon onnea fyysiseen ilmaisuun.
- Esteettinen – Max Stirner – itse-maanikko - Panisti
 - Itse ei ajattelun kohde

Itsetutkistelu petos

- Descartesin kauhea ahdistus
 - Paeta pahaa, petollista henkeä, *spiritus malignusta*, sen haasteiden alla emme ole koskaan varmoja , kaikkein vähiten tunnemme olomme turvalliseksi.
- Itsepetos
 - Sellin syvimässä ytimessä piilee itsepuhe ja itsepetos.
 - Yhtenään minut jälleen petos kaataa. Yhtenään minä jälleen vältän sitä. Viimeinen hyppy onnistuu. Kuolema
 - Jopa kuolema voi pettää meitä
 - ”*Mutta vihollinen on objektiivinen mahti.[...] aitoa vihollista ei voi pettää*”.

Mutta kuka?

- Kuka sinä olet? Tu quis es?
 - Das ist eine abgründige Frage.
 - Juutalaiset lähettivät Jerusalemissa pappeja ja leeviläisiä kysymään häneltä: "Kuka sinä olet?"
- Kuka on viholliseni? Juutalais-amerikkalainen vaatetus
 - *Kuka on minun viholliseni? Onko se, joka ruokkii minua täällä sellissäni, viholliseni? Hän vaatettaa ja vielä majoittaa minut. Selli on puku, jonka hän minulle antaa. **Joten ihmettelen : Kuka voi ylipäänsä olla minun viholliseni?** Niin paljon, että olen tunnustanut hänet vihollisena, ja on tunnustettava, että hän on myös tunnustanut minut vihollisena. Tässä vastavuoroisessa tunnustamisen tunnustamisessa lepää käsitteen suuruus. Se sopii vain vähäisessä määrin massojen aikakauden pseudo-teologiseksi vihollismyytiksi. Teologeilla on tapana määritellä vihollinen joksikin mikä pitää tuhota. **Mutta minä olen juristi enkä teologi.***

Kain ja Abel

- *”Kenen voin ylipäätään tunnistaa vihollisekseni? Tietenkin vain ne, jotka voivat kyseenalaistaa minut. Kun tunnistan hänet vihollisena, tunnistan, että hän voi kyseenalaistaa minut. Ja kuka voi todella kyseenalaistaa minut? Vain minä itse, tai veljeni.”*
- *”Se on se. Toinen on veljeni. Toinen osoittautuu veljekseni ja veli osoittautuu vihollisekseni. Aatamilla ja Eevalla oli kaksi poikaa, Kain ja Abel. Siten alkoi ihmiskunnan historia. Tältä näyttää kaikkien asioiden isä. Tämä on dialektinen jännitys, joka pitää maailman historiassa liikkeessä eikä maailmanhistoria ole vielä ohi.”*

Tuomiopäivä

- *Voi sitä, jolla ei ole yhtään ystävää, sillä hänen vihollisensa jakavat hänelle oikeutta.*
- *Voi sitä, jolla ei ole yhtään vihollista, sillä minä tulen olemaan hänen vihollisensa tuomiopäivänä.*

